

Recension

Björn Nilsson (2022). *Samspel i grupp – Introduktion till gruppdynamik*. (3:e upplagan). Studentlitteratur, ISBN 978-91-44-15435-0. 217 sidor.

Bokens innehåll

Boken *Samspel i grupp – Introduktion till gruppdynamik* innehåller 15 kapitel med en uppdatering av aktuella forskningsresultat och med två nya kapitel: Förändring – faser i gruppens utveckling och kollektivt beteende. Nytt är också att det finns råd till ledare och gruppmedlemmar om vad man kan göra för att få grupper att fungera bättre. Syftet att starta grupper är att komma fram till resultat, som antas bli bättre än vad enskilda personer kan åstadkomma genom att använda gruppmedlemmarnas olika kompetenser och erfarenheter. Boken avser att ge systematiska och forskningsbaserade kunskaper om vad en grupp är och vilka processer som sker i gruppens arbete och därmed hjälpa ledaren och gruppdeltagarna att fungera på ett ändamålsenligt sätt.

I boken betonas vikten av att skilja mellan två nivåer, individnivå och gruppnivå, och mellan gruppstruktur, hur grupper är uppbyggda, och grupprocesser, hur grupper fungerar. För att samspillet i gruppen ska fungera behövs regler och normer för att ta hand om relationerna och rollerna för olika uppgifter. Därigenom uppstår ett mönster i det som gruppdeltagarna gör, en gruppstruktur som formar processerna i gruppen. Detta leder i optimala fall till en positiv anda i gruppen, vilket underlättar möjligheterna att nå de uppsatta målen. Grupper förändras över tid och genomgår olika faser. Dessa grupprocesser handlar om kommunikation, beslutsfattande, problemlösning, konflikthantering och förändringsprocesser.

Förtjänster och brister

Varje kapitel inleds i princip med att förklara det ord som huvudsakligen avhandlas, till exempel grupp, status, normer, kommunikation, attribution och konflikter, vilket är informativt och bra.

Till skillnad från vanliga grupper har grupper inom idrotter i princip ett 1-årsuppdrag, det vill säga en säsong, och består av en förstauppställning och avbytare. Detta innebär att det finns konkurrens inom laget, vilket måste hanteras av ledarna och de aktiva. I fortsättningen utgår jag från ett idrottsligt perspektiv och använder företrädesvis beteckningen lag i stället för grupp.

Några faktorer som tas upp i boken och är värda att uppmärksamma inom lagidrotter:

- Graden av effektivitet och sammanhållning i laget är beroende av att spelarna är överens om målen och vägarna för att uppnå dem
- Om man lyckas få spelarna att låta lagets mål gå före de individuella målen, brukar prestationen öka och stämningen i laget blir bättre
- Öppen kommunikation är konkret och visar möjligheter; man är fokuserad på ett problem, inte på att kontrollera andra, och man är beskrivande och inte nedvärderande
- Kreativiteten i ett lag är ofta större än hos en enskild spelare på grund av fler perspektiv och infallsvinklar

- Om man tror att alla i laget satsar maximalt tenderar man själv att göra detsamma
- De flesta tycker kanske att konflikter är något otrevligt, och vill därför undvika dem, men det är viktigt att hantera dem för att tillit och trygghet ska kunna utvecklas i laget
- Ledarskap kan sägas vara situationsberoende – att man är en bra ledare i ett visst sammanhang (att coacha laget då man leder matchen) – behöver inte betyda att man fungerar lika bra i ett annat (coacha laget i underläge)
- Det är i stor utsträckning den aktuella situationen som avgör vilken ledarstil som passar bäst. En bra ledare har således en bred repertoar av handlingsmönster som baserar sig på både erfarenheter och teoretiska kunskaper
- Både som ledare och spelare kan man i hög grad påverka lagstrukturen och lagprocesserna så att laget rör sig bort från ett tillstånd av desperation och närmar sig ett tillstånd av inspiration

När det gäller hur normer och regler hanteras i boken hade jag förespråkat en tydligare distinktion. Visserligen definieras normer och regler, men nämns ofta tillsammans, vilket är lite missvisande. För regler gäller att de tydligt ska ange vad konsekvensen blir om man bryter mot dem, eller med andra ord vad straffet innebär om man bryter mot dem. Regler är alltså officiella och därmed tillgängliga för nya medlemmar. Normer är uttalade eller outtalade mönster för handlingar och beteenden som är lämpliga och önskvärda eller olämpliga och oönskade, men leder inte till fastställda påföljder. Nya spelare i laget, som inte informeras om vilka normer som gäller, kan därför helt oavsiktligt bryta mot dem och råka ut för lagkamraternas hån. Därför är det viktigt att informera nya spelare om vilka normer som gäller, till exempel att vissa spelare har förutbestämda platser i spelarbussen. Ett kapitel eller avsnitt om att vara ny i gruppen och hur gruppen bör ta emot en ny medlem hade varit värdefullt och underlättat processen att smälta in i laget.

Redaktionella kommentarer

Några språkliga formuleringar är felaktiga och på några ställen saknas ett ord eller upprepas två gånger, men budskapet framgår ändå tydligt.

Eftersom boken inte är en strikt vetenskaplig produkt kan man inte begära att den skall följa American Psychological Associations (2020) senaste föreskrifter, till exempel att figurtexten ska placeras över figuren, hur referenser i texten ska redovisas och att förlagsorten inte ska anges i litteraturlistan.

Slutsats

Boken *Samspel i grupp – Introduktion till gruppdynamik* ger en allmän beskrivning av gruppers tillkomst, agerande och resultat, men kan absolut rekommenderas för läsning, speciellt för tränare/ledare för att förstå de faktorer och processer som är viktiga för att laget ska fungera optimalt. Vid läsningen kan man ta fasta på vilka saker som är viktiga att ta tag i för det egna laget och för särskilda saker gå till litteratur som specifikt handlar om hur man i idrottsliga sammanhang har föreslagit att de ska hanteras.

Jag kan varmt rekommendera boken för alla idrottsledare och lagidrottare som vill förbättra det egna lagets styrka och prestation genom att tillämpa rekommendationerna i boken.

Erwin Apitzsch